

Landstingsstyrelsens förslag till beslut

Motion 2003:58 av Leiph Berggren (fp) om styrning av offentliga verksamheters samhällsuppdrag genom nyttobaserade nyckeltal

Föredragande landstingsråd: Ingela Nylund Watz

Ärendet

Motionären föreslår att SL:s samhällsuppdrag redovisas genom ett antal nya nyckeltal.

Förslag till beslut

Landstingsstyrelsen föreslår landstingsfullmäktige besluta

att anse motionen besvarad.

Motionären efterlyser nyckeltal för att bättre kunna följa offentliga verksamheters samhällsuppdrag samt att ett pilotprojekt genomförs inom AB SL.

Inom alla landstingets verksamheter har ett arbete startats för att bättre kunna mäta målfyllelse, effektivitet och produktivitet. Detta utvecklingsarbete har pågått under 2004 och kommer att pågå tills önskvärd kvalitet har uppnåtts. När det gäller SL:s verksamheter skall motionärens idéer tas tillvara i arbetet med redovisningen av samhällsnytta.

Bilagor

1	Motion	
2	Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande	2004-11-16
3	AB Storstockholms Lokaltrafiks yttrande	2003-12-16

Behandling i landstingsstyrelsen

Landstingsrådsberedningen har tidigare behandlat ärendet den 6 april 2004, landstingsstyrelsen återremitterade ärendet den 20 april 2004.

Landstingsrådsberedningen behandlade på nytt ärendet den 12 januari 2005.

Landstingsstyrelsen behandlade på nytt ärendet den 25 januari 2005.

Vid behandlingen i landstingsstyrelsen yrkades bifall dels till landstingsrådsberedningens förslag, dels till fp-ledamöternas förslag.

Landstingsstyrelsens beslut fattades utan omröstning.

Fp-ledamöterna reserverade sig:

”Landstingsstyrelsen föreslår landstingsfullmäktige besluta att bifalla motionen.

Det är svårt för den enskilde medborgaren att förstå syftet och målet för olika samhällsverksamheter. Det är även oklart vilka mål de olika verksamheterna har. Därför är det viktigt att landstingsfullmäktige fastställer samhällsuppdraget för samtliga landstingsverksamheter. Samhällsuppdraget måste följas upp genom att rimliga nyckeltal fastställs.

SL kan vara ett pilotprojekt i detta arbete. För närvarande utarbetar och fastställer SL sitt eget uppdrag. De förslag som läggs fram i motionen är rimligare att använda än nuvarande ordning. Detta eftersom de nyckeltal som används för närvarande inte är heltäckande. När mätmetoden för nyckeltalen fungerar väl måste ekonomiskt försvarbara mål fastställas.

När erfarenheter vunnits från försöksverksamheten bör samhällsuppdragen och nyckeltal fastställas för samtliga verksamheter inom landstinget.”

Ärendet och dess beredning

Leiph Berggren (fp) har i en motion (bilaga), väckt den 9 september 2003 föreslagit landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta *att* SL:s samhällsuppdrag och därtill kopplade nyckeltal definieras enligt vad som framförs i motionen, *att* angivna nyckeltal används för att styra och följa upp SL:s samhällsuppdrag, *att* en plan tas fram för genomförande av att samhällsuppdrag och därtill kopplade nyckeltal definieras för samtliga landstingets verksamheter.

Yttrande har inhämtats från AB Storstockholms Lokaltrafik.

Utskottsbehandling

Ägarutskottet har den 7 december 2004, enligt landstingsdirektören förslag, föreslagit landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta *att* som svar på motionen överlämna landstingsdirektörens tjänsteutlåtande (bilaga).

Fp-ledamoten reserverade sig till förmån för sitt förslag *att* bifalla motionen.

”Motionen föreslår att fullmäktige och landstingsstyrelse utarbetar och fastställer samhällsupdraget för olika landstingsverksamheter. SL föreslås vara pilotprojekt.

Den nuvarande ordningen innebär att SL utarbetar sitt eget uppdrag. I arbetet med ägardirektiv för trafikverksamheterna har det visats att motionens upplägg är mycket rimligare än den nuvarande ordningen.

För närvarande utarbetas metoder för uppföljning av produktivitet inom landstingsverksamheter. Vad gäller SL föreslås i detta projekt två nyckeltal: totalkostnad per personkilometer och totalkostnad per sittplatskilometer. De i motionen föreslagna nyckeltalen uttrycker en mycket mera ambitiös uppföljning av verksamheten.”

AB Storstockholms Lokaltrafiks styrelse har den 16 december 2003 avgett yttrande (bilaga).

Fp-ledamoten reserverade sig till förmån för sitt förslag *att* bifalla motionen

Bilaga

Motionen

Det som vi kallar för "de offentliga verksamheterna", alla de av skatter finansierade verksamheterna har byggts upp under lång tid och med varierande ambitionsgrad. Som enskild medborgare är det svårt att se vad de olika verksamheterna syftar till, och om de siktar mot mål som känns relevanta.

Inte heller för den mer intresserade politikern är det lätt att se om verksamheterna passar i den egna samhällsvisionen. Ska någon verksamhet få högre prioritet - mer anslag - därför att ambitionsnivån ska höjas? Eller är verksamheten bara dåligt styrd?

Nu är detta inget olösligt problem, det finns etablerade metoder för att mäta detta. Den relativt enkla lösningen är att definiera vad man vill ha ut av en viss verksamhet (samhällsuppdraget), och sedan med hjälp av relevanta nyckeltal mäta om man får ut det önskade. Detta görs dock inte på ett organiserat sätt inom SLL:s verksamheter. På sikt bör alla landstingets verksamheter beskrivas i formen av tydliga samhällsuppdrag, och följas upp med relevanta nyckeltal. Dessa, nyckeltalens målvärden samt det uppmätta utfallet, bör sedan redovisas årligen för Landstingsfullmäktige.

Som ett pilotprojekt bör Landstinget definiera samhällsuppdrag och nyckeltal för SL AB, och med hjälp av dessa styra och följa upp SL:s verksamhet. Erfarenheterna från pilotprojektet bör sedan omsättas i ett arbetssätt för samtliga SLL:s verksamheter.

SL:s verksamhet kan beskrivas i två olika samhällsuppdrag; "Arbetsresor" och "Solidariskt transportsystem".

Samhällsuppdraget "**Arbetsresor**" är att erbjuda länets befolkning effektiva transporter till och från arbetet. Det är inom "Arbetsresor" som de stora miljövinsterna för samhället återfinns. Fokus bör här vara den arbetande befolkningens krav och önskemål, så att fler väljer att resa kollektivt på det att miljöbelastningen minskar. Kraven bör vara flödes- och nyttokrav.

Nyckeltal för "Arbetsresor"

- **Medelhastigheten för en SL-resenär, satt i relation till tillåten maxhastighet på motsvarande bilvägar.**
- **Totalkostnaden för resorna inom denna kategori uttryckt per personkm.**
- **Energiförbrukningen per personkm.**

LS 0309-2409

Samhällsuppdraget "**Solidariskt transportsystem**" är att erbjuda transporter till de som inte kan eller vill ta egen bil. Inom "Solidariskt transportsystem" återfinns alla resor utanför "Arbetsresor". Här bör kraven vara inriktade på tillgänglighet.

Nyckeltal för "Solidariskt transportsystem"

- **Turtäthet.**
- **Yttäckning.**
- **Totalkostnaden för resorna inom denna kategori uttryckt per personkm.**

Naturligtvis ska de nyckeltal som redan idag definierats, bibehållas i relevant omfattning.

När mätmetoden för nyckeltalen kan betraktas som stabil, bör ekonomiskt försvarbara målvärden fastställas.

Jag föreslår landstingsfullmäktige besluta

att SL:s samhällsuppdrag och därtill kopplade nyckeltal definieras enligt vad som framförs i motionen

att ovan angivna nyckeltal används för att styra och följa upp SL:s samhällsuppdrag

att en plan tas fram för genomförande av att samhällsuppdrag och därtill kopplade nyckeltal definieras för samtliga landstingets verksamheter

Stockholm den 9 september 2003

Leiph Bergren

Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande

Förvaltningens synpunkter

Enligt nu gällande regler och anvisningar ska landstingets samtliga enheter i sina förvaltningsberättelser bland annat lämna redogörelse för verksamhetsidé och vision, mål och måloppfyllelse, verksamhetsförändringar, verksamhetens omfattning och innehåll, ekonomi samt personal och miljö. Redogörelsen för mål och måloppfyllelse görs dels avseende landstingsfullmäktiges beslut och dels avseende nämnd-, styrelse- och utskottsbeslut. Redogörelse för verksamhetens omfattning och innehåll lämnas avseende produktivitet, kvalitet, vårdplatser (gäller akutsjukhus och Stockholms läns sjukvårdsområde) och resande (gäller SL, WÅAB och Färdtjänst). Redogörelse för verksamhetens ekonomi omfattar resultaträkning, balansräkning och investeringar. I särskilt ärende (LS 0411-2124) förslår förvaltningen att landstingsstyrelsen ger förvaltningen i uppdrag att mäta och följa upp produktiviteten genom vissa nyckeltal. Dessa rapporteringar ger sammantaget landstingsstyrelsen och landstingsfullmäktige en god uppfattning om hur verksamheterna uppfyller beslutade mål, genomför givna uppdrag och effektivt förvaltar tilldelade resurser.

SL har i sitt yttrande ansett att motionärens förslag till nyckeltal tas med i SL:s fortsatta arbete med redovisning av samhällsnytta. SL understryker även att nyckeltalen behöver definieras ytterligare och att nödvändiga datakällor säkerställs.

Inom SLL-koncernen pågår ett aktivt arbete med ett flertal aktiviteter och projekt för att förbättra uppföljningen och styrningen ur ett flerdimensionellt perspektiv. Detta syftar till att ta fram ett mer holistiskt perspektiv på uppföljningen av landstingets samtliga verksamheter inklusive framtagande av nyckeltal. Utvecklingsarbetet har intensifierats under år 2004 och kommer att fortsätta tills önskvärd kvalitet på uppföljning och styrning har uppnåtts.

AB Storstockholms Lokaltrafiks yttrande

Redovisning av nyckeltal

Redan idag redovisar SL en mängd nyckeltal i syfte att följa upp och beskriva verksamheten samt hur den utvecklas över tiden. I SLs årsredovisning redovisas nyckeltal inom områdena marknad, kvalitet, produktion samt ekonomi och investeringar. Flera av nyckeltalen redovisas även i månatliga rapporter till landstinget.

De flesta nyckeltalen tar sikte på den egna verksamheten utan relation eller koppling till samhällsutvecklingen i övrigt. Ett antal tar dock sikte på att redovisa utvecklingen i förhållande till omvärlden. Här kan nämnas marknadsandelar (relation till transportsystemet i övrigt), andel av länets invånare som reser med SL minst en 1 g/vecka (relation till befolkningsutvecklingen) och skattefinansieringsgrad.

Nyckeltal och samhällsnytta

Även från SL anser vi att ett antal nyckeltal skulle behöva utvecklas för att bättre redovisa verksamheten. De positiva effekter ett ökat kollektivtrafikresande ger på trängseln i biltrafiken är ett exempel.

Förbättrad tillgänglighet till länets bostäder, arbets- och utbildningsplatser ett annat.

För att kunna redovisa SLs verksamhet i förhållande till andra samhällsområden krävs dock att statistik och uppgifter finns tillgängliga hos andra organisationer. Här uppstår ofta problem om man önskar en rimligt snabb redovisning. Biltrafikens utveckling och markanvändningen är två områden där uppgifter sällan går att få med hög aktualitet.

För flera områden saknas dessutom idag metoder för att redovisa relevanta nyckeltal. Ett exempel är kollektivtrafikens effekter för den regionala utvecklingen, t ex regionförstoring. Även vad gäller tillgänglighet (yttäckning) finns problem och definitioner som behöver lösas, om nyckeltalen ska redovisa en relevant utveckling över åren.

SL har påbörjat ett utvecklingsarbete i syfte att förbättra redovisningen av samhällsuppdraget. I landstingets budget för 2004 finns även uttryckt att SL ska redovisa kollektivtrafikens samhällsnytta i årsredovisningen för år 2004.

SLs synpunkter

Vi anser att motionärens förslag till nyckeltal tas med i SLs fortsatta arbete med redovisning av samhällsnytta. Vi vill även understryka att nyckeltalen först behöver definieras ytterligare och nödvändiga datakällor säkerställas. Det är alltså inte möjligt att, utan ett ytterligare arbete, redovisa föreslagna nyckeltal.